

KOPI

Likestillings- og
diskrimineringsombude

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep

0032 OSLO

Vår ref.
06/673-AKL - 3

Deres ref.

Dato:
30.05.2006

Innspill til FN-konvensjon om funksjonshemmedes rettigheter

Ombudet viser til det foreliggende utkast til konvensjonstekst, diskusjonene under møte i Utenriksdepartementet 28. april 2006 og etterfølgende brev fra departementet av 16. mai 2006.

Likestillings- og diskrimineringsombudets mandat er å fremme likestilling og motvirke diskriminering blant annet på grunn av funksjonshemming. Ombudet har både en lovhåndheverrolle og en pådriverrolle. Rollen som pådriver innebærer at ombudet skal følge utviklingen i samfunnet med sikte på å avdekke og påpeke forhold som motvirker likestilling og likebehandling.

I dette brevet vil det bli redegjort for noen overordnede hensyn og betraktninger fra ombudet. I tillegg vil enkelte av konvensjonsbestemmelsene trekkes frem særskilt. Ombudet presiserer imidlertid at vi med dette ikke gir en uttømmende og endelig uttalelse. Ombudet vil komme med ytterligere uttalelser på et senere tidspunkt dersom ombudet finner grunn til dette.

Styrket vern for funksjonshemmede et overordnet hensyn

Under møtet 28. april 2006 ble det diskutert hvorvidt konvensjonsteksten går for langt i å pålegge plikter, herunder om ordlyden må modereres og om det må tas inn enkelte unntak for at Norge skal kunne forplikte seg. Det ble særlig stilt spørsmål ved ordet "ensure" i kombinasjon med "all appropriate measures" i ulike artikler.

Ombudet har merket seg at konvensjonsutkastet går langt i å pålegge statene absolutte plikter og å gi funksjonshemmedes rettigheter, jf særlig artikkel 4. Til dette påpeker ombudet at et styrket vern for denne gruppen må være et overordnet og bærende hensyn. Dette er en gruppe som trenger et løft. Ombudet viser dessuten til at det uansett er inntatt et forbehold i artikkel 4 nr 2, hvorefter statens plikt til å sikre økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter må vurderes i forhold til statens ressurser, og at plikten knytter seg til gradvis sikring av disse rettighetene. Ombudet

understreker likevel at dette unntaket ikke må benyttes som en "hvilepute", og at man må være varsom med å begrunne unntak i økonomiske hensyn.

Tilgjengelighet og universell utforming

Ombudet vil fremheve konvensjonsutkastets bestemmelser om tilgjengelighet og universell utforming, jf artikkel 9 nr 1 og artikkel 4 f). Etter artikkel 9 nr 1 skal konvensjonspartene foreta alle nødvendige tiltak for å sikre tilgjengeligheten for personer med funksjonshemming. Etter artikkel 4 f) forplikter statene seg i forhold til universell utforming.

Ombudet fremhever bestemmelsene om tilgjengelighet og universell utforming fordi dette er grunnleggende forutsetninger for funksjonshemmedes muligheter for deltakelse i samfunnslivet. Det er derfor viktig at dette følges opp.

Ombudet påpeker særskilt at kravene til tilgjengelighet etter konvensjonsutkastets artikkel 9 omfatter transport og IKT. Når det gjelder å bygge ned barrierer for funksjonshemmede er samferdsel og IKT et vesentlig virkemiddel. Under arbeidet med det foreliggende utkast til lov om forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) foreslo *mindretallet* Buvik, Fjellanger og Larsen at plikten til universell utforming etter utkastets § 11 også skulle gjelde IKT og samferdsel.

Tilsyn med etterlevelsen av konvensjonsforpliktelsene nasjonalt

Ombudet fremhever også behovet for tilsyn med etterlevelsen av konvensjonen nasjonalt.

Norsk senter for menneskerettigheter har gjennom kongelig resolusjon av 21. september 2001 status som Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, jf Parisprinsippene. I kraft av status som Nasjonal institusjon skal senteret overvåke menneskerettighetssituasjonen i Norge.

Ved siden av Norsk senter for menneskerettigheter sin oppgave som nasjonal institusjon ble det ansett at også Likestillings- og diskrimineringsombudet skulle tillegges en rolle. Ombudet fører tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med Norges forpliktelser etter FNs rasediskrimineringskonvensjon og FNs kvinnekonvensjon, jf lov 10. 06. 2005 nr 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) § 1 tredje ledd.

Denne oppgaven ble tillagt ombudet fordi et slikt ansvar ville være med på å sikre overvåkingen av at konvensjonen overholdes. Det ville tydeliggjøre at ombudet har et ansvar for å følge med på hvordan konvensjonens bestemmelser praktiseres, jf Ot.prp. nr 34 (2004-2005) om lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda punkt 9.2. Det fremgår også at det var et argument for en slik bestemmelse at det allerede eksisterte en slik bestemmelse for barnekonvensjonen i barneombudsloven § 3 annet ledd. Det presiseres imidlertid i

forarbeidene at innføringen av en slik tilsynsoppgave ikke skal medføre noen endring i at det er departementene, og ikke ombudet, som har det overordnede ansvar for oppfølgingen av konvensjonene nasjonalt og internasjonalt, og som sitter med rapporteringsansvaret.

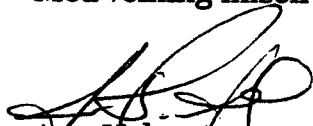
Ombudet ønsker å spille inn at tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med konvensjonsforpliktelsene bør innføres. Ombudet ser for seg at vi kan ha en tilsvarende rolle i forhold til foreliggende konvensjon som vi har i forhold til CERD og CEDAW. Ombudet oppfyller kriteriene til kvasi-juridisk kompetanse etter Parisprinsippene. Det er derfor adekvat å tillegge ombudet en slik oppgave. Likestillings- og diskrimineringsombudet har som mandat å jobbe for likestilling og mot diskriminering på grunn av blant annet funksjonshemming. Konvensjonen omhandler også multippel diskriminering i forhold til funksjonshemming og kjønn samt funksjonshemming og alder, som også omfattes av ombudets mandat.

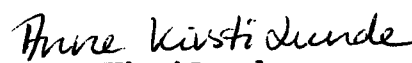
Overvåkningsmekanisme og klageordning

Ombudet fremhever viktigheten av at konvensjonen etterleves. Overvåkningsmekanisme, rapportering og klageordning er derfor viktige problemstillinger i forbindelse med konvensjonsarbeidet. Ombudet venter imidlertid med å komme med innspill i forhold til dette til vi har mottatt informasjon om forhandlingene i New York og status for disse.

Ombudet ber om å bli holdt orientert.

Med vennlig hilsen

Ann Helen Aarø
Avdelingsleder

Anne Kirsti Lunde
Rådgiver